

ритѣ, тъй като той най-добре знаеше, какви ценни услуги принесоха тѣ, особено въ време стоенето на рускитѣ войски по Балкана и въ време на преминаването му¹⁾. Въ тия заслуги трѣбва се включи и дейността на българитѣ като разузнавачи и съгледвачи. Началникъ на разузнавателната секция чрезъ Освободителната война е полк. Н. Артомоновъ, а неговъ помощникъ — Гр. Д. Начовичъ. Единъ отъ тѣхнитѣ агенти е Никола Кабакчиевъ въ Ловечъ, къмъ когото сж отправени писмата, отъ които по-долу правимъ извадки, засѣгащи София. Българи — съгледвачи следятъ движението на турскитѣ войски отъ Шипка до София и надолу по Тунджанската и Маришката долини.

Христо Ивановъ Какринченинъ или Четоводецъ, както самъ се подписва, дава следнитѣ сведения:

Тетевенъ, 27. X. 1877 г.

Стоянъ Дойновъ, които пристига отъ Софія, явява, чи въ Софія имало въ Софія 10000 редовенъ аскеръ; и на Араба-конакъ 2 табора.

(Арх. отд. на Соф. Нар. библ. II. В. 438).

Тетевенъ, 17. XI. 1877 г.

За Софія има само 5-хиляди войска и пашата им е Амитова шурия черкезинъ съ онзи едного, но не му зная името; той сажо утидохъ отъ Араба-конакъ Исеинъ паша и Исмаилъ паша, което са збиратъ сичка турска война по Софія и Араба-конакъ и Златица 20 хиляди души; и така арнаути и анадолци мостафаза ублечени — съ редовны войскарска дрехи; а черкезите са си съ техните си дрехи; затова за Софія и Златица и Араба-конакъ си свършихъ мисията; ощи оставихъ на Гурко, тоестъ на Гурковия превотчикъ единъ човекъ, които ще показова патя до Софія и Араба-конакъ, много лесно ще мине войската до Софія и лесно ще превземи.

(Арх. отд. на Соф. Н. библ. II. В. 439).

Въ Сомонджиево (Орханіето), 1877, ноеврий 29^и.

Братъ Никола!

Приехъ по Марко десетъ пола руски и разбрахъ точно, що ми пишешъ. Пристигна Цветко¹⁾ Петровъ отъ Чурекъ село на ноеврий 24^и. Казова — на Софія отъ левата страна надъ Слатина 2 табий и друга на стамболската капія, и една отъ десна страна, и друга на Подуени на край царския ханъ отъ десна страна, и на Шаренія мостъ 2 табии отъ десна страна; а война турска, редовна — 3 табура, подъ командата Носувъ паша. А пристигна дедо Иванъ отъ родомъ отъ Брусенъ изъ Пазарджикъ на 22 ноеврия. Той казова въ Пазарджикъ немало война турска, но...²⁾ баші бузуци, а за Златица каза, чи имало помежду Златица и Пирдопъ 3 табий и редовинъ аскеръ имало до три хиляди, и немало веки да преминува войска турска, и немали надежда за друга война. Христо Тодоровъ пристигна отъ Стърگیлъ на 24^и и казова, чи правиле отъ ванъ Софія 2 нови табий отъ камъ Пиротъ, а за Ташъ кесенъ нема ни табий, нето война. За планината тука е малко силата турска; тя детото³⁾ са е сабрала отъ Орханіето и Етрополе и отъ Літавковските табии, а друга

¹⁾ Надъ него написано: Ценко. ²⁾ Не се чете. ³⁾ Така.